

Saksfremlegg til styret i Sykehusinnkjøp HF

Sak 68/2023

Sakstittel:	Handlingsplan for samfunnsansvar
Møtedato:	20. september 2023
Saksbehandler:	Grete T. Solli
Divisjon/fellesfunksjon:	Avdeling samfunnsansvar
Sakstype:	☒ Beslutningssak ☐ Orienteringssak ☐ Temasak
Offentlighetsvurdering:	☒ Offentlig sak ☐ Unntatt offentlighet etter §__
Tidligere behandlet i styret/saksnr.:	

Handlingsplan for samfunnsansvar

Styret i Sykehusinnkjøp HF inviteres til å treffe følgende vedtak:

1. Styret godkjenner Handlingsplan for samfunnsansvar 2023-2025.
2. Styret ber om at handlingsplanen legges fram for RHF-ene i forbindelse med oppfølging av samarbeidsavtalen mellom Sykehusinnkjøp HF og RHF/HF-ene og vedtas i samarbeid med RHF/HF.
3. Styret ber om at handlingsplan for samfunnsansvar årlig legges fram i styremøtet for rullering.

Vadsø, 13. september 2023

Bente Hayes

administrerende direktør

1. Hva saken gjelder

Den nye samarbeidsavtalen mellom Sykehusinnkjøp HF og RHF-ene /HF-ene, regulerer at Sykehusinnkjøp HF og de regionale helseforetakene sammen skal utarbeide en årlig plan som prioriterer hvilke tiltak og aktiviteter som skal gjennomføres det neste året knyttet til samfunnsansvar, jf. samarbeidsavtalens vedlegg «Tjenester», pkt. 1.7.1 Samfunnsansvar.

I denne saken legger administrerende direktør fram forslag til en slik handlingsplan for arbeidet med samfunnsansvar i Sykehusinnkjøp HF 2023-2025. Planen er et utgangspunkt for videre dialog med RHF-ene med tanke på å enes om en endelig plan.

Sykehusinnkjøp HF har også en plikt til å jevnlig utføre overordnede aktsomhetsvurderinger iht. den nye åpenhetsloven. Aktsomhetsvurderinger skal hjelpe virksomheten både til å unngå negativ påvirkning og skade på mennesker, samfunn og miljø, men også rette opp skader som måtte oppstå.

Det forventes både i loven og i den statlige eierskapsmeldingen at man skal *prioritere de områdene der risikoen er størst for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter*, og forsøke å stanse, redusere eller forebygge den negative påvirkningen (risikoen).

I risikovurderingen for 2. tertial 2023 er det blant annet identifisert følgende risiko med medium score:

«Avtaler med identifisert høy risiko for brudd på menneskerettigheter, blir ikke fulgt opp i avtaleforvaltningen».

Ved at forslaget til handlingsplan blir vedtatt, vil man raskt kunne senke denne risikoen. Handlingsplanen er derfor definert som et tiltak for å senke risikoen.

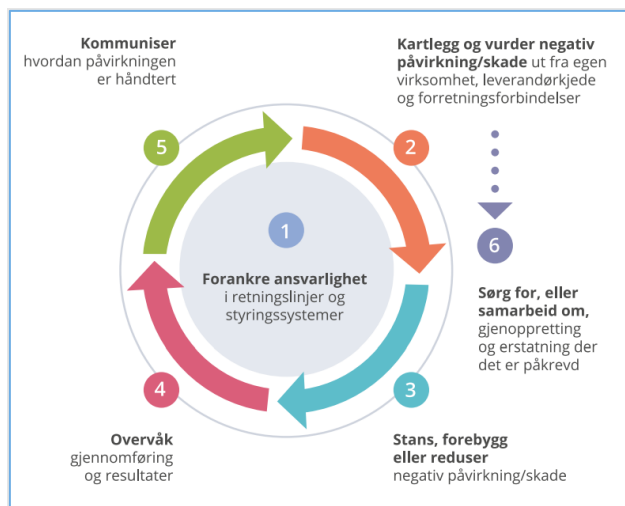
2. Hovedpunkter og handlingsalternativer

2.1. Bakgrunn og mål

For mange bedrifter handler risiko først og fremst om risiko for egen virksomhet: finansiell risiko, omdømmerisiko, operasjonell risiko m.m. Den nye åpenhetsloven tar fram et nytt perspektiv i en virksomhets risikovurdering, nemlig *risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter* i virksomhetens verdi/leverandør-kjede.

OECD har utarbeidet retningslinjer for aktsomhetsvurderinger. Den norske åpenhetsloven er tuftet på OECD sine retningslinjer. Aktsomhetsvurderinger som beskrives i denne saken er derfor både vurderinger i tråd med åpenhetsloven, men også i tråd med retningslinjene fra OECD. Saken handler om risiko for negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø innen de ulike innkjøpskategoriene og i anskaffelser under disse kategoriene. En sentral oppgave er å rette fokus utover mot leverandørkjedene.

I figur 1 vises OECDs aktsomhetshjul som det både i den statlige eierskapsmeldingen og i åpenhetsloven vises til som en anbefalt prosess i arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

Figur 1¹

Gjennom eierskapsmeldingen² for statlige bedrifter, forventer norske myndigheter at norske statlige selskaper etterlever OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv. Dette ligger, som tidligere nevnt, også til grunn for åpenhetsloven. Et sentralt element i OECDs retningslinjer er forventninger om at selskapene gjør aktsomhetsvurderinger for å unngå skade på mennesker, samfunn og miljø (se figur 1)

Stegene 2-4 i aktsomhetshjulet er det som i hovedsak omtales i denne saken:

- **Steg 2: Kartlegg og vurder negativ påvirkning/skade**
 - Risikokartlegging. Se begrunnelser lenger nede i saken hvordan dette er utført
- **Steg 3: Stans, forebygg eller reduser**
 - Sette inn krav i anskaffelser. Se forslag til kravsetting i vedlegg 1- Handlingsplan
- **Steg 4: Overvåk**
 - Avtaleoppfølging. Se forslag til prioriterte områder for avtaleoppfølging i vedlegg 1- Handlingsplan

Sykehusinnkjøp HF utfører mer enn 1000 anskaffelser i året. Det er nødvendig med prioriteringer for å kunne sette gode krav til samfunnsansvar og sikre at kravene følges opp.

Det er konkret gjort risikovurderinger innen følgende tre fagområder:

- Etisk handel, menneske- og arbeidstakerrettigheter i varanskaffelser globalt
- Arbeidslivskriminalitet/sosial dumping, menneske- og arbeidstakerrettigheter i tjenesteanskaffelser (hovedsakelig) i Norge
- Miljø og klima

Det vises til vedlegg 2 – risikovurderinger for oversikt over hva som er vurdert i de ulike fagområdene.

¹ <https://files.nettsteder.regjeringen.no/wpuploads01/blogs.dir/263/files/2019/01/Aktsomhetsvurderinger-for-ansvarlig-n%C3%A6ringsliv-brosjyre.pdf>

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20222023/id2937164/>

Medarbeidere i kategoriområdene i Sykehusinnkjøp HF har deltatt i prioriteringsarbeidet, og hatt mulighet for å gi innspill til arbeidet. Fra januar - mai 2023 har det vært dialog i alle kategorier både med kategoriområdekoordinatorene og medarbeidere i kategoriene som kategoriområdekoordinatorene har spilt inn.

Handlingsplanen er både presentert i ledergruppen i Sykehusinnkjøp HF og i dialogmøte med regionene (Gardermoen, juni 2023). Innspill fra disse møtene er hensyntatt i planen.

Det er i første omgang syv av 14 kategorier som er prioritert for planen 2023-2025. De syv kategoriene er:

- Legemidler
- Kirurgiske produkter
- Medisinske forbruksvarer
- Administrasjon
- IKT
- Bygge- og eiendomsdrift
- Bygg prosjekt

Det er forklart i Handlingsplanen hvorfor disse syv er prioritert.

Hovedgrunnen for at varekategorier som LAB og MTU *ikke* er prioritert er blant annet:

- Det er umodne kategorier som det vil bli jobbet mer med når de fases inn i kategoriprogrammet.
- Kategoriene inneholder mye investeringskjøp, framfor rammeavtaler. Dette vanskeliggjør oppfølging over tid.
- Det er mye høyteknologisk produksjon som ikke har så høy risiko for brudd på arbeidstaker – og menneskerettigheter.
- Det er en del komplekse anskaffelser som er veldig ressurskrevende følge opp.
- Arbeidet med de prioriterte områdene innen ikt og medisinske kategorier vil kunne gi et godt underlag for å senere kunne prioritere opp flere kategorier. Det er for eksempel mange likheter mellom IKT og MTU og LAB.

Selv om kategorier ikke er prioritert fra start, betyr ikke dette at det ikke skal settes krav innen samfunnsansvar i disse resterende syv kategoriene. Her er det allerede gjort mye godt arbeid som skal følges opp og videreutvikles. Kategoriene vil derimot ikke bli prioritert for innovative krav eller omfattende oppfølging før senere, og vil heller ikke bli prioritert fra avdeling samfunnsansvars side ved støtte/hjelp i anskaffelser.

Hovedgrunnen til nedprioritering innen tjenestekategoriene er i hovedsak at det er signifikant lavere risiko for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter innen disse kategoriene. Det er jo også gjort et arbeid med oppfølging innen HR (vikar- og tolketjenester). Dette er gode supplement til oppfølgingen innen etisk handel og arbeidslivskriminalitet som handlingsplanen legger opp til.

Det er altså sannsynlig at flere av vare-kategoriene vil anbefales prioritert senere, mens det innen tjenester sannsynligvis er de samme kategoriene som vil bli prioritert også i neste handlingsplan. Her vil det gjøres nye vurderinger ved rullering av planen. De tre prioriterte områdene innen tjenester; renhold, bygg og transport, er de tre områdene staten og DFØ anbefaler prioritert.

2.2 Samarbeidsavtalene mellom Sykehusinnkjøp HF og RHF/HF

I vedlegget som heter «Tjenester» står følgende under pkt. 1.7.1 Samfunnsansvar:

«Kunde er lovpålagt et ansvar for å ivareta samfunnsansvar, samt at det er etablert egne policyer for ivaretagelse av samfunnsansvar i spesialisthelsetjenesten. Sykehusinnkjøp skal bidra til at Kunde kan ivareta dette ansvaret når det leveres innkjøpstjenester i henhold til denne Avtalen. Sykehusinnkjøp og de regionale helseforetakene skal sammen årlig utarbeide en plan som prioriterer hvilke tiltak og aktiviteter som skal gjennomføres det neste året knyttet til temaene: Menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter, klima- og miljøfotavtrykk, økonomisk kriminalitet, herunder korrupsjon og hvitvasking. Planen skal tydelig vise hvem som har ansvar for gjennomføring av de ulike tiltak og aktiviteter.»

Handlingsplanen for samfunnsansvar er Sykehusinnkjøp HFs forslag til denne planen.

2.3 Prioriterte områder og konsekvenser

I noen tilfeller vil det å stille strenge krav til bærekraft kunne føre til økonomiske konsekvenser. Det vil være grunn til å tro at det i de prioriterte områdene, vil være anskaffelser som kan bli dyrere på grunn av at man prioriterer bærekraftige produkter eller tjenester. Dette vil bli langt mer forutsigbart for prosjektgrupper og styringsgrupper ved at man er enige om hva som skal prioriteres. I tillegg må det legges inn i malverket at dette skal tydeliggjøres helt fra prosjektets start (prosjektplan) og at det må ligge ved en kost/nytte-analyse for en god forankring i prosjekt- og styringsgruppe.

Opplæring og forankring hos leder anskaffelse, prosjektgrupper og styringsgrupper vil være en viktig del etter at handlingsplanen er vedtatt.

3. Anbefalinger

Det anbefales at styret vedtar handlingsplanen med eventuelle innspill framkommet i møtet og at denne oversendes de regionale helseforetakene i samsvar med samarbeidsavtalene mellom Sykehusinnkjøp HF og RHF/HF. Det utarbeides en implementeringsplan både innad i Sykehusinnkjøp HF og for prosjektgrupper og styringsgrupper.

Trykte vedlegg

- Vedlegg 1, Handlingsplan for samfunnsansvar 2023-2025
- Vedlegg 2, Bakgrunn for risikovurderinger for de enkelte fagområdene.

Utrykte vedlegg

- Policy for samfunnsansvar for Sykehusinnkjøp HF
- Spesialisthelsetjenestens klima- og miljømål 2022-2030